

Maarit Ylikulju
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinto
Sairaanhoitaja (AMK)
Opinnäytetyö, 2021

TYÖTAPATURMAISTEN HAAVOJEN ENSIAPU- OHJE JA -OPAS

Aviatorin maahuolintatyöntekijöille

TIIVISTELMÄ

Maarit Ylikulju

Työtaturmaisten haavojen ensiapuohje ja -opas Aviatorin maahuolintatyöntekijöille

34 sivua, 3 liitettä

Syksy, 2021

Diakonia-ammattikorkeakoulu

Sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinto

Sairaanhoitaja (AMK)

Opinnäytetyön tavoitteena on tuottaa toimiva työtaturmaisten haavojen ensiapuopas ja -ohje maahuolintayritys Aviatorin työntekijöille. Opinnäytetyön tarkoituksena on kehittää yrityksen työturvallisuuskulttuuria ja vähentää haavoista johtuvia sairauspoissaoloja. Oppaiden tavoitteena on lisätä tietoa haavoista, niiden oikeaoppisesta aseptisesta hoidosta ja antaa työntekijöille varmuutta haavanhoitotilanteisiin. Lisäksi oppaat auttavat työntekijöitä arvioimaan, milloin haavan voi hoitaa itse ja milloin taas tulisi hakeutua ammattilaisen hoidettavaksi.

Opinnäytetyössä perehdytään maahuolintatyössä tapahtuviin työtaturmisiin haavoihin ja niiden hoitoon. Koska opinnäytetyössä tarkasteltavat haavat ovat työtaturmaisista, käsitellään aihetta työturvallisuuden sekä terveyden edistämisen näkökulmasta. Työtaturmaisten haavojen ensiapuoppaiden tarve ilmeni keskusteltaessa yhteistyökumppanin työturvallisuuspäällikön kanssa. Suunnitteluvaiheessa opinnäytetyöraporttiin kerättiin teoriapohjaa työturvallisuudesta, työtaturmaisista haavoista ja niiden hoidosta. Toteutusvaiheessa laadittiin oppaat, jonka jälkeen ne lähetettiin sähköpostitse arvioitavaksi kahdelle Aviatorin työntekijälle. Oppaista kerättiin kirjallinen palaute ja oppaisiin tehtiin viimeiset korjaukset saadun palautteen perusteella. Palautelomake ja oppaat löytyvät opinnäytetyöraportin liitteistä. Oppaat on sovittu palautettavaksi yhteistyökumppanille sähköisesti joulukuussa 2021, jonka jälkeen oppaat saavat laminoinnin myötä lopullisen muotonsa.

Asiasanat: ensiapu, haavat, maahuolinta, oppaat, työturvallisuus

ABSTRACT

Maarit Ylikulju

Occupational Wound Emergency Guide and Instruction for Employees of the
Ground Handling Company Aviator

34 Pages and 3 Appendices

Fall, 2021

Diaconia University of Applied Sciences

Bachelor Degree Program in Health Care

Registered Nurse

The goal of the thesis is to produce occupational wound emergency guide and instruction for employees of the ground handling company Aviator. The purpose is to develop the company's safety culture and reduce sickness absence caused by wounds. The goal of the both guides is to increase information about wounds, their correct aseptic treatment, and to provide employees with certainty for wound care situations. Guides help employees to assess when the wound can be treated by themselves and when again should be taken care by a professional.

The thesis involves familiarizing and treating accidental wounds in ground handling work. Since these wounds are accidental work injuries, the thesis report also covers the topic from the point of view of safety and health promotion. The need for emergency guides for occupational wounds became apparent during a conversation with the Aviator's Safety and Compliance Manager. In the planning phase of this thesis, a theory base was collected on occupational safety, occupational wounds and their treatment for the implementation of guides. In the implementation phase, guides were assembled into their first form, which were sent for evaluation to two Aviator employees for feedback. Guides received feedback with correction suggestions for their final and revised form. The guides will be returned in a form of PDF to the collaborator by email in December 2021. After return and printing guides will have their final form with lamination.

Keywords: first aid, ground handling, guides, occupational safety, wounds

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	4
2 TYÖTURVALLISUUS	6
2.1 Työturvallisuus ja työsuojelu	6
2.2 Työturvallisuuden edistäminen.....	7
2.3 Sairauspoissaolojen kustannukset työnantajalle	7
2.4 Lentoasema työympäristönä	8
2.5 Työnkuviin liittyvät tapaturmariskit	9
2.6 Työpaikkaselvitysraportti.....	11
3 TYÖTAPATURMAISET HAAVAT	13
3.1 Haavan määritelmä	13
3.2 Pinnallinen haava.....	13
3.3 Pistohaava	14
3.4 Viiltohaava	14
3.5 Palkeenkielihaava	14
3.6 Ruhjehaavat.....	15
3.7 Puremahaava.....	15
4 TAPATURMAISTEN HAAVOJEN HOITO.....	17
4.1 Haavanhoidon merkitys.....	17
4.2 Ensiavun aloitus.....	17
4.3 Puhdistaminen	18
4.4 Verenvuodon tyrehdyttäminen	18
4.5 Sitominen	19
4.6 Hoitoon hakeutuminen	19
4.7 Paranemisivaiheet	20
4.8 Tulehtuminen	21
4.9 Jäykkäkouristus	21
5 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TAVOITE	22
6 TAUSTA JA YHTEISTYÖKUMPPANI.....	23
7 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS	24

7.1 Suunnittelu	24
7.2 Toteutus	26
7.3 Palaute	29
8 POHDINTA	31
8.1 Pohdinta	31
8.2 Ammatillinen kehittyminen	32
8.3 Luotettavuus ja eettisyys	33
8.4 Jatkokehittämisideat	33
LÄHTEET	35
LIITE 1. TYÖTAPATURMAISEN HAAVAN ENSIAPUOHJE	Virhe.
Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.	
LIITE 2. TYÖTAPATURMAISTEN HAAVOJEN ENSIAPUOPAS	Virhe.
Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.	
LIITE 3. PALAUTELOMAKE	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.

1 JOHDANTO

Lentoaseman kokoisessa toimintaympäristössä työturvallisuuden merkitys on suuri. Työturvallisuuden ja työsuojelun perimmäinen tarkoitus on, että työ on tekijälleen turvallista ja terveellistä eikä työpaikalla satu tapaturmia. Aviatorin työturvallisuuden tasoa kuvaillaan korkealuokkaiseksi. Tapaturmia tapahtuu keskimäärin 0-3 kappaletta kuukaudessa, haavoiksi kuvattuja tapaturmia muutamia vuodessa. Yritykseltä puuttuu kuitenkin haavojen ensiapuopas työntekijöille (Aviator, työturvallisuuspäällikkö, henkilökohtainen tiedonanto 20.8.2021). Yrityksellä on aito halu kehittää työturvallisuuttaan paremmaksi, sen vuoksi tämän opinnäytetyön produktit tuotetaan tilauksesta Aviatorille.

Oikeaoppinen hoito vähentää merkittävästi haavan tulehdusriskiä, pysyvää esteettistä haittaa ja kipua. Akuutilla haavalla tarkoitetaan haavaa, joka on aiheutunut ulkopuolisesta tekijästä. Haava voi huonosti hoidettuna muodostaa laajoja arpia, uhata raajan säilymistä tai verenmyrkytystapauksessa jopa henkeä. Työtapaturmaiset haavat ovat aina akuutteja haavoja. (Saarelma, 2021a.) Aikuiset osaavat pääsääntöisesti riittävän hyvin hoitaa pieniä haavoja itse ja sen takia tämän opinnäytetyöraportin produktien, ensiapuohjeen ja -oppaan, ensisijaisena tavoitteena on antaa tietoa Aviatorin Helsinki-Vantaan lentoasemalla työskenteleville maahuolintatyöntekijöille haavoista ja niiden aseptisesti oikeaoppisesta hoidosta. Ensiapuohjetta ja -opasta kutsutaan opinnäytetyöraportissa jäljempänä nimellä oppaat tekstin rakenteen yksinkertaistamiseksi ja lukemisen helpottamiseksi. Oppaat antavat työntekijälle varmuutta tunnistaa tapaturmatilanteessa, onko haava itse hoidettavissa vai onko haava syytä hoidattaa ammattilaisen toimesta.

Tässä opinnäytetyöraportissa käsitellään maahuolintatyössä tapahtuvia työtapaturmaisia haavoja. Opinnäytetyön tarkoituksena on vähentää haavoista johtuvia sairauspoissaoloja ja kehittää yrityksen työturvallisuuskulttuuria. Opinnäytetyön tavoitteena on tehdä selkeät ja helposti saatavilla olevat oppaat maahuolintayritys Aviator Airport Services Finland Oy:n työntekijöille. Opinnäytetyö toteutetaan

produktina, jossa toiminnallinen osuus on PDF-muotoinen työtaturmaisten haavojen tiivistetty ensiapuohje sekä laajempi vihkomuotoinen ensiapuopas.

2 TYÖTURVALLISUUS

2.1 Työturvallisuus ja työsuojelu

Työturvallisuudella tarkoitetaan sitä, että työpaikan työolot ovat kunnossa. Työolot voidaan luokitella fyysisiin, psyykkisiin ja sosiaalisiin. Työympäristö, työyhteisö, työturvallisuuden johtaminen ja turvallisuusosaaminen ovat ne aihealueet, joista työturvallisuuden kokonaisuus koostuu. (Työturvallisuuskeskus, 2021.) Lähtökohta työturvallisuudelle on, että työympäristö on turvallinen ja tuottava eikä tapaturmia sattuisi (Työterveyslaitos, i.a.).

Työnantajaa velvoittaa Työturvallisuuslaki (L738/2002), ja yrityksellä on myös moraalinen velvollisuus huolehtia, että työntekijät kykenevät tekemään työtään turvallisesti ja terveellisesti. Työturvallisuustyö kuuluukin olennaisesti työpaikan päivittäiseen toimintaan. Työturvallisuusjohtamisen tärkeimpiä tehtäviä on työntekijöiden osallistaminen ja sitouttaminen työturvallisuuden parantamiseen sekä ymmärtämään sen merkitys. Lisäksi työturvallisuusjohtamisen tehtävä on arvioida ja kehittää yrityksen työturvallisuutta jatkuvasti. Tämä edellyttää vahvaa ja tehokasta johtamista työturvallisuudesta vastaavilta henkilöiltä. Työnantajan ja työntekijöiden välinen rakentava yhteistoiminta työturvallisuusasioissa mahdollistaa yrityksen työturvallisuuskulttuurin kehittymisen sellaiseksi, jossa ongelmia ratkaistaan yhteistyössä ja luottamus on molemminpuolista. (Työturvallisuuskeskus, i.a.-c.)

Työsuojelulla tarkoitetaan työnantajan ja työntekijöiden välistä työturvallisuuden yhteistoimintaa. Sen tarkoituksena on huolehtia, että työn tekeminen on tekijälleen turvallista sekä terveellistä ja mahdollistaen samalla työn tekemisen tehokkaasti. Työsuojelun yhteistoimintahenkilöiden nimikkeitä voivat olla esimerkiksi työsuojelupäällikkö, -valtuutettu tai -asiamies. Aluehallintovirasto on työsuojelun ja työturvallisuusasioiden valvova viranomainen, jonka tehtävänä on valvoa säännösten ja määräyksien noudattamista. (Työturvallisuuskeskus, i.a.-b.)

Työsuojelun ja työturvallisuuden näkökulmista, niin työnantajalla kuin työntekijällä on vastuunsa ja velvollisuutensa parantaa sekä ylläpitää yrityksen työturvallisuutta. Työturvallisuuslaki (L738/2002 46. §, 47. §) velvoittaa työnantajaa huolehtimaan ensiapuvalmiuden järjestämisestä. Siihen kuuluvat ensiavun järjestäminen, ohjeistuksien laadinta, ensiapuvälineiden hankinta ja niiden riittävyyden varmistaminen. Työntekijällä on lain mukaan velvollisuus huolehtia ammattitaitonsa mukaisesti niin omasta kuin muiden työntekijöiden turvallisuudesta ja terveydestä. Työntekijällä on velvollisuus ilmoittaa työturvallisuutta vaarantavista vioista tai puutteista ja mahdollisuuksien mukaan poistettava vaaraa aiheuttavat puutteellisuudet työympäristöstä (L738/2002 18. §, 19. §).

2.2 Työturvallisuuden edistäminen

Jokaisen työpaikan työturvallisuutta on varaa vielä edistää ja parantaa. Keinoja siihen on paljon, mutta kaikki lähtee yrityksen turvallisuusjohtamisesta. Johdon suhtautuminen työturvallisuusasioihin luo yrityksen turvallisuuskulttuurille vahvat suuntaviivat. Yrityksen käyttäessä riittävästi rahaa sekä muita resursseja työturvallisuuden parantamiseen, muodostuu hyvästä työturvallisuudesta yritykselle merkittävä voimavara tapaturmien sekä sairauspoissaolojen vähentymisen vuoksi. Työturvallisuutta edistävät myös tapaturmien sekä vaaratilanteiden kattava tutkiminen, analysointi ja tarvittaessa toimintamallien muutokset ja uudet ohjeistukset, jottei vastaavanlaisia tilanteita enää jatkossa syntyisi. (Työterveyslaitos, i.a.)

2.3 Sairauspoissaolojen kustannukset työnantajalle

Haavojen oikeaoppisen ensiavun tarkoitus on vähentää sairauspoissaoloja työtapaturman jälkeen, koska työntekijöiden työtapaturmaisten sairauspoissaolojen kustannukset työnantajalle ovat merkittäviä ja ne ovat yksi tärkeimmistä tekijöistä työntekijöiden työpanoksen menettämisessä (Kaseva & Rissanen, 2014). Elinkeinoelämän keskusliiton tekemien laskelmien mukaan yksi sairauslomapäivä

maksaa Suomessa työnantajalle keskimäärin 350 euroa (Schugk, 2016). Sairaushoitojen taloudellisia vaikutuksia on tutkittu Suomen lisäksi myös laajasti kansainvälisellä tasolla (Böheim & Leoni, 2014). International Labour Organization (2012) arvioi tutkimuksessaan, että vuosittain koko maailman bruttokansantuotteesta menetetään ammattitautien ja työtapaturmien vuoksi neljä prosenttia.

2.4 Lentoasema työympäristönä

Turvallinen ja terveellinen työympäristö on sellainen, jossa työntekijän liikkuminen ja työskentely on turvallista. Asianmukaisessa työympäristössä on kiinnitetty huomiota muun muassa turvallisiin työskentelytiloihin ja -tapoihin, haitallisen melun, lämpötilan ja värinän hallintaan, fyysisten kuormitustekijöiden vaikutukseen sekä tapaturmien asianmukaiseen ilmoittamiseen ja tutkimiseen. (Työturvallisuuskeskus, i.a.-a.)

Helsinki-Vantaan lentoaseman 19 neliökilometrin kokoisella yhteisellä työpaikalla työskentelee yhteensä 15 000–20 000 henkilöä noin 1300 yrityksessä. Mitä moniulotteisemmaksi yhteinen työympäristö muuttuu, sitä haastavampi siitä tulee työturvallisuuden näkökulmasta. Yhteisillä työpaikoilla työturvallisuuden varmistaminen kuuluu sekä töiden tilaajien että niiden tuottajien, kuten tässä tapauksessa Aviatorin vastuulle. Haasteita työturvallisuudessa tuottavat tiedonkulku ja sen varmistaminen, töiden etukäteissuunnittelu, henkilökunnan perehdytys ja vaarojen tunnistaminen työskennellessä. (Krank, 2016.)

Lentoasemalla työskentelevien eri yritysten työntekijöiden toimet vaikuttavat kaikkien samassa työpisteessä työtään tekevien työturvallisuuteen. Eri yritysten työskentelyalueet eivät ole tarkkarajaisia ja ne ulottuvat laajalle alueelle ympäri lentoasemaa, jonka vuoksi vastuualueita ei pystytä määrittämään pohjapiirustuksesta, vaan vastuukysymys on aina toimintakohtainen. Maahuolinnassa työprosessi käynnistyy lähtöselvitystiskiltä, jota käyttää vuorollaan useamman eri maahuolintayrityksen työntekijät. Prosessi jatkuu kuljetinjärjestelmää pitkin matkatavara-aulaan, jossa työskentelee neljän eri maahuolintayrityksen työntekijöitä omilla ja osittain myös samoilla työpisteillä. Matkatavara-aulan jälkeen prosessi

jatkuu lentoasemarakennuksen ulkopuolelle lentokoneiden pysäköintialueelle asti. (Krank, 2016.)

Terminaalissa, matkatavara-aulessa sekä asematasolla eli lentokoneiden pysäköintialueella toimivat yritykset vastaavat kukin omista työntekijöistään. Yritysten välinen kommunikointi on erityisen tärkeää, jotta jokaisen työntekijän työskentely asematasolla on mahdollisimman turvallista. Tämän vuoksi jonkinasteinen perehdytys muidenkin toimijoiden työnkuviin on tärkeää, jotta jokaisen yrityksen työntekijät tietävät, mitä muiden yritysten työntekijät tekevät samassa tilassa. Yhteinen työturvallisuus lähtee jokaisen yrityksen turvallisuusjohtamisesta, joten työturvallisuutta tulee katsoa koko työympäristötilan eli tässä tapauksessa koko lentoaseman näkökulmasta. Lentoaseman omistaa Finavia, joka vuokraa tiloja eri yrityksille. Finaviaa sitovat kiinteistön omistajana kiinteistön ylläpitoon ja turvallisuuteen liittyvät Traficom ja ilmailulainsäädännön viranomaismääräykset, jotka liittyvät lentoaseman käyttäjien ja siellä työskentelevien turvallisuuteen. Finavia ja tilanvuokraajat sopivat yhteistyön alusta alkaen myös työturvallisuuteen liittyvät asiat. (Krank, 2016.)

Työturvallisuutta arvostetaan Helsinki-Vantaan lentoasemalla ja sitä varten on kehitetty yhteisiä viestintäkanavia, joita pitkin tieto kulkee yritykseltä toiselle. Yhteisten työtilojen turvallisuutta pidetään yllä ilmoittamalla pienistäkin työturvallisuuteen liittyvistä asioista esimiehelle, joka välittää tiedon Finavialle. Lentoasemalla on oma ympärivuorokauden toimiva paloasema ja näin ollen pelastuspalvelu ja hoitohenkilökunta ovat hyvin lähellä vakavan tapaturman sattuessa. (Krank, 2016.)

2.5 Työnkuviin liittyvät tapaturmariskit

Työtapaturmaksi luokitellaan laissa määritellyissä oloissa sattuva tapahtuma, joka aiheuttaa tapaturman työntekijälle ja jonka seuraukset ovat syy-yhteydessä tapahtuneeseen. Työtapaturma on ulkoisen tekijän aiheuttama äkillinen ja odottamaton tapahtuma, aiheuttaen vamman tai sairauden työntekijälle. Ulkoinen tekijä voi olla esimerkiksi päälle kaatuva esine tai lentoaseman liukas asemataso.

Äkillinen tapahtuma tarkoittaa tapahtuman yhtäkkisyyttä, kuten kaatumista tai törmäystä, ja odottamaton tapahtuma tarkoittaa työntekijän tahdosta riippumatonta tapahtumaa. Mikäli työntekijän vamma on tahallisesti itselle aiheutettu, sitä ei luokitella työtapaturmaksi. (Tapaturmavakuutuskeskus, 2021.)

Lentoliikenteen maahuolintapalveluilla tarkoitetaan niitä töitä, joita suoritetaan lentokoneelle sen saapuessa lentoasemalle. Maahuolintatyöt mahdollistavat lentokoneen lähtemisen reitilleen uudelleen. Maahuolintapalveluiksi luetaan lentoaseman matkustajapalvelut, lentokoneen rahti-, posti-, ja matkatavarapalvelut sekä lentokoneen catering- ja jäänpoistopalvelut. (Ilmailualan Unioni, i.a.) Maahuolintayritykset ovat lentoyhtiöiden palveluntuottajia, joilta lentoyhtiöt, kuten Finnair, tilaavat lentokoneidensa maahuolintaan liittyvät palvelut (Krank, 2016).

Lentoaseman hektisessä ympäristössä isojen laitteiden sekä painavien taakkojen kanssa työskennellessä, vakavankin tapaturman riski on olemassa. Jatkuvassa aikataulupaineessa työntekijä lisää helposti työtahtiaan ja kiireellä tehty työ nostaa merkittävästi tapaturma-alttiutta (Krank, 2016). Sen vuoksi työntekijän on muistettava rauhallisuus, oikeat työtavat sekä turvallisuus ensin -ajattelu. Haavoihin johtavia tapaturmia sattuu tyypillisesti lentokoneen ympärillä sekä matkatavara-aulessa suoritettavissa ramp-osaston töissä, mutta tapaturmariski on olemassa myös matkustajapalveluosaston työtehtävissä. (Aviator, työturvallisuus-päällikkö, henkilökohtainen tiedonanto 20.8.2021.)

Ramp-osaston työntekijän työnimikkeenä käytetään yleisesti lentokonekuormaaja -nimikettä. Lentokonekuormaaja käsittelee matkatavaroita, rahtia ja postia, joko purkamalla saapuneen lentokoneen kuormaa tai pakkaamalla maailmalle lähtevää lentokonetta. (Swissport, 2021a.) Haavoja aiheuttavia tapaturmia aiheuttavat tyypillisesti liukastumiset, kaatumiset sekä kuormattavan matkatavaran tai rahdin aiheuttamat haavat. Haavojen yleisimpiä ilmaantumipaikkoja ovat jalat ja kädet, erityisesti sormet. Sormiin ja käsiin kohdistuvia tapaturmia tapahtuu säännöllisesti ja ne voivat olla erilaisia nirhaumia, ruhjeita, kiilautumisia ja puristumisia. Tapaturmariskin aiheuttavat myös pehmeäkantiset matkalaukut. Niiden mahdollisesti terävät ja pistävät sisällöt rikkovat kangaslaukkujen kansia ja siten altistavat viilto- sekä pistohaavoille. Lemmikki- ja villieläimiä matkustaa päivittäin

lentokoneiden matkustamoissa ja matkatavararuumassa, erityisesti Etelä-Euroopasta tuodaan suuria määriä rescue-koiria. Vuosittain kuljetushäkkejä rikkoutuu asematasolla, koneen ruumassa tai matkatavara-aulassa ja se on satunnaisesti johtanut siihen, että häkissä oleva eläin on päässyt karkaamaan. Henkilökunta pyrkii ottamaan häkistään paenneen eläimen kiinni. Tunteettomia eläimiä kiinniotettaessa on aina pureman vaara. (Aviator, työturvallisuuspäällikkö, henkilökohtainen tiedonanto 20.8.2021.)

Matkustajapalveluosaston työntekijän työnimikkeenä käytetään yleisesti matkustajapalveluvirkailijaa. Osaston henkilökunnan työnkuviin kuuluvat esimerkiksi asiakaspalvelutyö lähtöselvityksessä, tulopalvelussa, lipunmyynnissä ja puhelinpalvelussa. Työtehtäviin kuuluvat muun muassa matkustajien ja matkatavaran sisäänkirjaaminen lähtöselvityksessä, matkustusta vaativien dokumenttien tarkistaminen sekä matkustajien ohjeistaminen ja opastaminen lentoasemalla. Matkustajapalveluvirkailijoiden työ ei ole samalla tavalla fyysistä kuin ramp-osastolla ja haavoihin johtavien tapaturmien todennäköisyys on osastolla selvästi pienempi. Kuitenkin myös virkailijat joutuvat työssään päivittäin nostamaan ja liikuttelemaan matkustajien matkatavaroita. Painavien tai teräväreunaisten matkatavaroiden käsittely kohottaa haavaan johtavan tapaturman riskiä (Swissport, 2021b, i.a.). Tulopalvelun henkilökunta reitittää uudelleen sekä etsii viivästyneitä matkatavaroita. Matkalaukun sisällön tunnistamista varten he joutuvat myös avaamaan matkalaukkuja. Matkalaukkujen sisältö voi olla mitä vain: pilaantuneita elintarvikkeita, rikkoutuneita tuliaisviinipulloja, lääkintäkäyttöön tarkoitettuja ruiskuja, sekä muita teräviä, pistäviä tai viiltäviä esineitä. Tulopalvelun henkilökunta on ennaltaehkäisevästi rokotettu työterveyshuollon kautta A- ja B-hepatiittia vastaan. Työturvallisuusohjeita noudattaen, matkalaukku avatessa työntekijän tulisi käyttää pistosuojakäsineitä. (Aviator, työturvallisuuspäällikkö, henkilökohtainen tiedonanto 20.8.2021.)

2.6 Työpaikkaselvitysraportti

Työpaikkaselvitystoiminnan tarkoituksena on laatia kattava selvitys työpaikan työolosuhteista, terveellisyydestä ja turvallisuudesta. Työpaikkaselvitystoiminnan

toteuttavat työnantaja sekä työterveyshuolto yhdessä. Tavoitteena on arvioida työterveyshuollon avulla työolosuhteiden terveellisyyttä ja turvallisuutta. Lisäksi työpaikkaselvitysraportti arvioi niiden merkitystä työntekijän terveyteen ja työkykyyn. Työpaikkaselvityksessä työterveyshuolto huomioi työpaikan työolosuhteet, työjärjestelyt, fyysisen ja psykososiaalisen kuormittavuuden, työajat ja -järjestelyt sekä työtapaturmien ja väkivallan mahdollisuuden työaikana. Työnantajaa veloitetaan toimittamaan raporttia varten tiedot työpaikasta ja siihen liittyvistä kuormittavista tekijöistä. (Työsuojelu, 2021.)

Työterveyshuollon vastuulla on antaa työnantajalle suosituksia työolojen parantamiseen ja työntekijöiden työkyvyn edistämiseen. Työnantajan vastuulla on työterveyshuollon ammattilaisten laatimien ohjeistuksien noudattaminen ja toteuttaminen. Työterveyshuolto voi esimerkiksi suositella tarvetta työtarkastuksille vaaraa aiheuttavissa töissä. Työnantajan vastuiksi ovat määritelty muun muassa työterveyshuollon suosituksista vastaaminen, työpaikkaselvityksen toteuttaminen, sen ajantasaisuudesta huolehtiminen sekä nähtävillä pito työpaikalla. (Työsuojelu, 2021.)

Aviatorin työpaikkaselvitysraportti on muodoltaan helppolukuinen ja yksinkertaistettu. Työtapaturmat ovat kuvailtu tapahtumina, esimerkiksi ”sormi jäi väliin” tai ”liukastuminen”, mutta tarkempi ja yksityiskohtaisempi tapahtumien kulku sekä vammojen laatu ja luokittelu selviävät raportista vain suurpiirteisesti. Aviatorin työturvallisuuspäällikön (henkilökohtainen tiedonanto, 20.8.2021) toiveita noudattaen raportti on salainen, koska se sisältää tietosuojan piiriin kuuluvia henkilötietoja. Yleisellä tasolla mainittuna, henkilöihin kohdistuvia tapaturmia sattuu noin 0–3 per kuukausi, haavoja haavatapaturma-nimellä raportissa mainitaan muutamia vuodessa. Kuitenkin liukastumisia, käsi- ja jalkatapaturmia sekä iskuja mainitaan yleisotsikollisesti vuositasolla tapahtuneeksi useita ja sen tyyppisiin tapaturmiin liittyy usein joko pintahaavoja tai muita ruhjeita.

3 TYÖTAPATURMAISET HAAVAT

3.1 Haavan määritelmä

Haava on vaurio iholla tai limakalvolla, johon saattaa liittyä syvempien, ei-näkyvien kudosten ja sisäelinten vaurioita. Haava syntyy, kun iho tai ihonalainen kudος rikkoutuu, esimerkiksi tapaturman yhteydessä. (Castrén ym., 2017; Saarelma, 2021a.) Haavat voivat olla kooltaan joko pieniä tai isoja, pinnallisia tai syviä.

Haavat voidaan jakaa kahteen eri ryhmään:

1. Akuutteihin eli ulkopuolisen tekijän aiheuttamiin haavoihin
2. Kroonisiin eli pitkäaikaishoitoa vaativiin haavoihin, joista esimerkkinä diabeetikon huonosti parantuvat haavat

Työtapaturmaiset haavat ovat aina akuutteja haavoja. Tyypillisimpiä akuutteja haavoja ovat ihon pintakerroksen rikkovat pienet nirhaumat. Tällaisia pieniä haavoja nimitetään yleisesti traumaiksi ja ne paranevat yleensä hyvin nopeasti oikealla hoidolla, uuden kudoksen kasvaessa haavan pohjalle. Haavan voi hoitaa haavatyypistä ja sen vakavuudesta riippuen tapaturmapaikalla joko itse, tai se hoidatetaan ammattilaisen toimesta. Haavan vakavuuteen vaikuttavat: koko, sijainti, syvyys ja syntytapa. (Terveyskylä, 2021e.)

3.2 Pinnallinen haava

Ihmisen kaatuessa maahan syntyy hyvin usein pinnallinen haava tai haavoja, joista käytetään kansankielellä nimitystä asfaltti-ihottuma. Asfaltti-ihottumaa tulee tyypillisesti polviin, kämmeniin, käsivarsiin ja kasvoihin. Haavaan menee usein hiekkaa ja muita epäpuhtauksia, joten nopean paranemisen sekä jälkiseurauksien ehkäisemisen vuoksi, on tärkeää puhdistaa haava hyvin kaikesta sinne kuumattomasta. Runsaalla vedellä huuhtelu sekä tarvittaessa pinsettien käyttö riittävät yleensä haavan puhdistamiseksi. Haavan suojana käytetään tarttumaton

sidosta, jotta haavaan ei muodostu rupea eikä myöhemmin isoja arpia. Haavan jälkihoidoksi riittää päivittäinen suihkuttelu ja sidoksia vaihdetaan aina tarvittaessa. Lääkäriin on hakeuduttava, mikäli: haava on iso tai niin likainen, ettei sitä ei saa itse puhtaaksi, vuotaa paljon verta eikä tyrehdy sideharsolla ja sormella painamalla, sijaitsee kasvoissa tai muualla kosmeettisesti tärkeällä alueella (arpeutumisen vuoksi) tai mikäli vanha haava tulehtuu. (Koponen, i.a.)

3.3 Pistohaava

Pistohaava voi näyttää ulospäin harmittomaltakin, mutta esimerkiksi naulan tai puukon puhkaistessa ihon, kudokset tai elimet voivat vaurioitua ja aiheuttaa sisäistä verenvuotoa. Rintakehän tai vatsan alueella olevan pistohaavan suurtaakaan sisäistä vuotoa ei ole mahdollista havaita. Pistohaava on vaarallisimmillaan keskivartalossa tai kaulan alueella. Kuitenkin jopa pieni pistohaava raajassa voi aiheuttaa vaurioita verisuonille, hermoille tai jänteille. Syvä pistohaava on aina syytä näyttää lääkärille. Pistohaava voi syntyä myös pureman seurauksena, josta lisää jäljempänä. (Castrén ym., 2017; Saarelma, 2021a.)

3.4 Viiltohaava

Viiltohaava voi olla pinnallinen tai vastaavasti hyvinkin syvä, riippuen viiltävästä esineestä. Viiltohaavan aiheuttaja on ominaisuuksiltaan jostain kohtaa joko terävä, viiltävä tai leikkaava. Viiltohaava voi ulottua ihonalaiseen kudokseen, jolloin se voi vaurioittaa kudoksen hermoja, verisuonia, jänteitä tai lihaksia. Syvän viiltohaavan reunat ovat ulkomuodoltaan tasaiset ja siistit, haava myös vuotaa runsaasti. Syvä viiltohaava hoidetaan ammattilaisen toimesta. (Castrén ym., 2017.)

3.5 Palkeenkielihaava

Palkeenkielihaavasta puhuttaessa tarkoitetaan haavaa, jossa kaistale ihoa on rullautunut tai leikkautunut, ollen kuitenkin toisesta päästä kiinnittyneenä. Haavan

hoidossa on tärkeää saada laitettua ihokaistale takaisin omalle paikalleen, parhaiten se onnistuu puhtailla pinseteillä. Yli kolmen senttimetrin kokoiset palkeenkielihaavat vaativat yleensä lääkärin hoitoa. Muuten haavaa hoidetaan samoin kuin muitakin pienehköjä haavoja. (Terveyskylä, 2021f.)

3.6 Ruhjehaavat

Ruhjehaavat, joita ovat murska-, puristus- ja repimähaavat, syntyvät useimmiten kovasta tylpästä esineestä, iskusta tai repivästä väkivaltaisesta tilanteesta (Castrén ym., 2017). Ruhjehaavoja arvioitaessa haavan ulkomuoto ja koko eivät kerro vamman vakavuutta, jonka vuoksi niiden synty tapa tulisi tietää hoitoa aloitettaessa (Terveyskylä, 2021g). Ruhjehaavan tunnistaa sen repaleisesta ulkomuodosta ja sisältä kudokset on pahasti vaurioituneita. Haavan kohdalta iho on rikki, haavanreunat ovat rispaantuneet ja verenvuoto voi vaihdella niukasta runsaaseen. (Castrén ym., 2017.) Tyypillinen esimerkki maahuolintatyössä tapahtuvasta ruhjehaavasta on puristukseen jäänyt raaja, jonka seurauksena ihonalaiskudokseen syntyy murskavammoja kudoksen tai luun rikkoutuessa. Pääsääntöisesti ruhjehaavat hoidetaan ammattilaisen toimesta. (Castrén ym., 2017; Terveyskylä, 2021g.)

3.7 Puremahaava

Puremahaava syntyy joko eläimen tai ihmisen pureman aiheuttamana. Puremahaavaksi luokitellaan ihon läpäisemä eläimen tai ihmisen purema, joka vaurioittaa ihoa ja sen alla olevia kudoksia. Ihorikon myötä purijan suun bakteerit ja virukset pääsevät elimistöön ja saattavat aiheuttaa tulehduksia sekä vakavia jälkiseurauksia terveydelle. (Engrav ym., 2007, s. 10; Saarelma, 2021b.) Puremahaavan hoitoa aloitettaessa, on arvioitava pureman laajuus sekä sijainti. Sijaintia arvioidessa on huomioitava, sijaitseeko purema suurten verisuonien, jänteiden, nivelten tai hermojen läheisyydessä tai aralla alueella kasvoissa tai korvalehdessä. Koiranpuremat aiheuttavat useimmiten selkeästi nähtävän vaurion. Kissanpurema on enemmän pistohaavamainen, siten haava saattaa näyttää ulospäin pieneltä,

mutta vauriot voivat mahdollisesti ulottua syvempiin ihonalaiskudoksiin. (Saarelna, 2021b.)

Pienet puremahaavat voi hoitaa itse, mikäli 1.) ihovaurio on jäänyt hyvin pinnalliseksi ja vähäiseksi; 2.) ei ole epäilyä hermojen tai jänteiden vauriosta; 3.) jäykäkouristusrokotuksesta on alle 10 vuotta; 4.) eläimen käytöksestä ei voida epäillä vesikauhua; 5.) ihmispuremasta ei epäillä HIV- tai maksatulehdusmahdollisuutta. Puremahaavoja vältetään ompelemasta tulehdusriskin minimoimiseksi, poikkeuksena kasvojen alue. Antibioottihoito on yleinen puremahaavoja hoidettaessa, erityisesti kissojen ja ihmisten aiheuttamissa puremissa (Engrav ym., 2007, s. 10). Raajojen puremahaavojen jälkihoidossa tulisi muistaa raajan kohosento, joka ennaltaehkäisee tulehduksen ja turvotuksen kehittymistä. Haavaa tulisikin seurata tulehdusmerkkien varalta ja hakeutua hoitoon, jos purema-alueelle ilmaantuu punoitusta tai turvotusta. (Saarelna, 2021b.)

4 TAPATURMAISTEN HAAVOJEN HOITO

4.1 Haavanhoidon merkitys

Oikeaoppisella ja -aikaisella haavanhoidolla nostetaan merkittävästi elämänlaatua ja lasketaan haavan tulehdusriskiä. Haavat ovat usein kipeitä ja saattavat aiheuttaa pysyvää esteettistä haittaa. Jos haava tulehtuu kroonisesti, voi se aiheuttaa pahimmassa tapauksessa toiminnanvajausta, masennusta ja taloudellisia ongelmia. Haava voi huonosti hoidettuna uhata jopa raajan säilymistä tai verenmyrkytystapauksessa henkeä. (Saarelma, 2021a; Terveyskylä, 2021c.) Työtapaturmissa sattuneista haavoista osa on itse hoidettavissa ja osa vaatii ammattilaisen hoitoa. Seuraavan alaotsikon alle listatut kriteerit auttavat Aviatorin työntekijöitä arvioimaan haavan laatua ja vakavuutta. Arviointia tehdessä, työntekijä tietää onko haava itse hoidettavissa vai tuleeko hakeutua jatkohoitoon.

4.2 Ensiavun aloitus

Haavan hoitoa aloitettaessa tapaturmapaikalla, on tärkeää aluksi arvioida haavan syvyys ja sijainti. Haavan voi hoitaa tapahtumapaikalla itse, jos haava ei ulotu ihonalaista rasvakudosta syvemmälle, on alle kahden senttimetrin mittainen ja sijaitsee raajojen tai vartalon alueella. (Saarelma, 2021a.) Lääkärin hoitoa vaativat haavatyypit ovat haavoja, jotka vuotavat runsaasti, joissa on hiekkaa, multaa tai muuta maa-ainesta, eikä haavaa saa puhtaaksi kotikonstein ja edellisestä jäykkäkouristusrokotuksesta on yli 10 vuotta. Lääkəriin hakeudutaan myös seuraavissa tapauksissa: haava on syvä pistohaava, vuotaa runsaasti, syntynyt eläimen tai ihmisen puremasta, haavassa on vierasesine tai jos vanha haava tulehtuu. (Castrén ym., 2017; Saarelma, 2021a.)

4.3 Puhdistaminen

Haavan sattuessa ensiarvoisen tärkeää on nopea hoidon aloittaminen, muistaen samalla huolehtia käsien puhtaudesta rikkiäistä ihoa kosketellessa. Ennen haavanhoidon aloittamista, on mahdollisuuksien mukaan tärkeää pestä kädet. Haavan puhdistamisen perusideana on saada haavasta pois kaikki sinne joutunut lika ja vieras materiaali, jolloin jäljelle jää vain puhdas punainen haava. Akuutti haava, joka on selvästi silmälle likaantunut, tulee puhdistaa mahdollisimman hyvin ja nopeasti, siten vältetään haavan mahdollinen tulehtuminen myöhemmässä vaiheessa. (Juutilainen, 2011.)

Uusimman tiedon mukaan, itse hoidettava haava suositellaan puhdistettavaksi juoksevalla hanavedellä, mutta halutessaan puhdistustehoa voi parantaa käyttämällä saippuaa (Brölmann ym., 2012, s. 1174; Saarelma, 2021a; Terveyskylä, 2021b). Juokseva vesi huuhtoo haavan ja sitä ympäröivän ihoalueen bakteereista ja muusta liasta (Saarelma, 2021a; Terveyskylä, 2021b). Puhdas, pinnallinen haava huudellaan kevyesti, kun taas likaista haavaa huuhdellaan huolellisemmin, noin 3–5 minuutin ajan. Puremahaavan ollessa kyseessä ja on epäily vesikauhuisesta eläimestä, puhdistetaan haava aina juoksevalla vedellä, saippualla ja antiseptisellä liuoksella. (Saarelma, 2021b; Terveyskylä, 2021b.)

4.4 Verenvuodon tyrehtyttäminen

Riippuen haavan koosta, verenvuoto tyrehtytetään painamalla vuotokohtaa joko sormella, koko kädellä tai puristamalla haavan reunoja toisiaan vasten yhteen. Pienen viiltohaavan tai pinnallisen pistohaavan voi tyrehtyttää itse. Näkyvä verenvuoto, joka on runsasta, tyrehtytetään mahdollisimman nopeasti. Runsa verenvuoto vaatii aina sairaalahoitoa. Tehokkain tapa tyrehtyttää verenvuoto on painaa haavakohtaa joko istuen tai maaten. Jos apua on saatavilla, voi loukkaantunut itse keskittyä vuotokohdan painamiseen ja muut henkilöt hälyttävät lisäapua. Runsaassa verenvuototilanteessa asetetaan haavan päälle paineside ja soitetaan hätänumeroon 112. Kiristyssidettä käytetään, jos paineside tai mitkään muut keinot eivät tyrehtytä verenvuotoa. Kiristysside on viimeinen verenvuoron

tyrehdyttämisen toimenpidemuoto. Kiristyssiteen voi asettaa vain henkilö, jolla on siihen koulutus. (Castrén ym., 2017.)

4.5 Sitominen

Pienen, itse hoidettavan haavan ensiavussa haava sidotaan tapaturmapaikalla, jotta haavan verenvuoto tyrehtyy. Näin haava suojataan lialta ja samalla tuetaan haava-alueen kudoksia. Haava puhdistetaan, jonka jälkeen haava suljetaan joko laastarilla, haavateipillä tai sidetaitoksella. Itse hoidettavan haavan voi antaa parantua rauhassa. Suojateippi, laastari tai haavaa suojaava sidos pidetään haavan parantumisen ajan kuivana ja vaihdetaan säännöllisesti. Sidosta käytettäessä haavan sitomista edeltää aina sen puhdistaminen, jonka jälkeen sen päälle asetetaan haavan peittävä puhdas ja kuiva peitinside. Jos käytössä on tehdasvalmisteisia sidoksia, kierretään sidos muutaman kerran kevyesti haava-alueen ympäri, jonka jälkeen sidos tukee haavaa ympäröivää aluetta. Tehdasvalmisteisten sidosten puuttuessa, korvataan sidostarvikkeet tilapäisillä läheltä löytyvillä kankailla, kuten esimerkiksi kaulaliinalla, paidalla tai huivilla. (Castrén ym., 2017.)

Runsaan verenvuodon estämiseksi haavan voi sitoa myös painesiteellä. Painesiteen sitominen raajaan onnistuu parhaiten, jos on tehdasvalmisteisia sidostarvikkeita käytettävissä. Autettava asetetaan makuulle hänen painaessa itse vuotoa. Haavalle asetetaan puhdas sidekangas, jonka päälle laitetaan 1–2 siderullaa, jotka toimivat painesiteen painona. Paino kiinnitetään lopuksi joustositeellä, kierittäen se raajan ympäri. Jos sidostarvikkeita ei ole käytettävissä, pystyy suojaamaan korvaamaan puhtaalla kankaalla. Siderullan eli painon voi korvata esimerkiksi hanskalla tai muulla rullaksi taitellulla esineellä ja joustositeen esimerkiksi huivilla. (Castrén ym., 2017.)

4.6 Hoitoon hakeutuminen

Lievemmassä ei-henkeä uhkaavassa runsaassa verenvuodossa, ohjeena on hakeutua viipymättä taksilla tai muualla kyydillä terveydenhuollon tarkastukseen

joko työterveyshuoltoon tai päivystykseen. Irronneet kuduskappaleet, kuten palkan korvalehteä tai sormea sekä irti leikkautunut raaja tai sen osa, olisi hyvä ottaa mukaan sairaalaan uudelleen kiinnittämistä varten. Kuduskappaleet laitetaan esimerkiksi vettä pitävään pussiin ja upotetaan kylmään veteen kuljetuksen ajaksi. Runsaassa verenvuototilanteessa soimitaan hätänumeroon 112. (Castrén ym., 2017; Saarelma, 2021b.)

4.7 Paranemisvaiheet

Haavan paranemiseen vaikuttavat haavatyypin, sijainnin ja kokon, verenvuodon määrän, haavan puhtaus ja aika. Haavatyypistä ja vakavuudesta riippuen, jatko- hoitoa vaativan haavan paranemiseen vaikuttaa haavan perusteellinen puhdistaminen mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Sairaalahoitoa vaativat haavat puhdistetaan ja vierasesineet poistetaan ammattilaisen toimesta, ei ensiapuna onnettomuuspaikalla. (Castrén ym., 2017.)

Haavan paraneminen erotellaan kolmeen eri vaiheeseen: tulehdusvaihe, korjausvaihe ja kypsymisvaihe (Cañedo-Ayala & Cañedo-Dorantes, 2019; Castrén ym., 2017).

1. Tulehdusvaiheessa eli inflammaatiovaiheessa, haava alkaa paranemaan, vaihe kestää noin 1–6 vuorokautta. Sana inflammaatio ei tarkoita haavan bakteeriperäistä tulehdusta, vaikkakin haavan reunamilla saattaa esiintyä lievää punoitusta ja turvotusta. (Cañedo-Ayala & Cañedo-Dorantes, 2019; Engrav ym., 2007, s. 18–19; Terveyskylä, 2021d.)
2. Korjausvaiheessa solut alkavat uusiutumaan, jolloin haava täyttyy ensin pohjaltaan uudella kudoksella, jota kutsutaan granulaatioksi. Kollageeni rakentaa haavan pohjaa seuraavat kaksi viikkoa, näin haavakudos vahvistuu. Lopulta ihon haavan sulkee sen pintasolukko eli epiteeli. (Cañedo-Ayala & Cañedo-Dorantes, 2019; Engrav ym., 2007 20–21; Terveyskylä, 2021d.)
3. Kypsymisvaiheessa haavaan muodostuu arpi, joka on ulkomuodoltaan aluksi punertava ja hyvinkin koholla ihosta. Kypsymisvaihe alkaa noin 2–3 viikkoa haavan synnystä ja on käynnissä seuraavat 6–12 kuukautta. Kypsymisvai-

heen lopussa arpi kapenee vaaleaksi ohueksi viiruksi, jos henkilöllä ei ole taipumusta arven liikakasvuun eikä arpi ei joudu venymään paranemisaikana. (Cañedo-Ayala & Cañedo-Dorantes, 2019; Engrav ym., 2007 20–21; Terveyskylä, 2021d.)

4.8 Tulehtuminen

Ensiavun ja jatkohoidon tarkoituksena on estää haavaa tulehtumasta. Oikeaoppinen puhdistaminen ja suojaaminen ensiavun yhteydessä estää haavaan pääsemästä tulehduksia aiheuttavia bakteereja tai viruksia. Avoimeen haavaan pääsee siirtymään tulehduksia aiheuttavia bakteereita muun muassa haavaa ympäröivältä iholta, omista tai auttajan käsistä, haavan aiheuttajasta tai maan pinnalta. Tulehdus oirehtii punoituksena, kuumotuksena, turvotuksena ja kipuna haavan alueella. Oireet aiheutuvat elimistön puolustautuessa bakteereita vastaan lisäämällä verenkiertoa ja valkosoluja haava-alueella. Aluksi tulehdus on paikallinen, mutta voi myöhemmin levitä imusuoniston kautta imurauhasiin. Tästä aiheutuva imusuonitulehdus, kansankielellä verenmyrkytys, näkyy punaisena etenevänä viivana haavasta sydämeen päin. Imurauhastulehduksen yhteydessä imurauhaset turpoavat ja näkyvät turvonneina joko kaulassa, kainalossa tai nivustaipeessa. (Castrén ym., 2017.)

4.9 Jäykkäkouristus

Jäykkäkouristus on maaperästä löytyvän tetanusbakteerin aiheuttama tulehdus, joka voi pahimmassa tapauksessa aiheuttaa hengenvaaran (Castrén ym., 2017; Engrav ym., 2007, s. 13). Likaiset haavat, joihin on mahdollisesti joutunut maaperäistä ainesta kuten hiekkaa, multaa tai lantaa, eikä sitä saa itse täysin puhtaaksi, tulisi näyttää lääkärille jäykkäkouristusriskin vuoksi. Tetanusrokote on voimassa 20 vuotta kerrallaan. Likaisen haavan jäykkäkouristusriskin ollessa korkea, annetaan aikuiselle tehosterokote, jos edellisestä rokotuksesta on kulunut yli 10 vuotta. (Castrén ym., 2017.)

5 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TAVOITE

Opinnäytetyön tavoitteena on tehdä toimiva työtaturmaisten haavojen ensiapuopas ja -ohje maahuolintayritys Aviatorin työntekijöille. Opinnäytetyön tarkoituksena on kehittää yrityksen työturvallisuuskulttuuria ja vähentää haavoista johtuvia sairauspoissaoloja. Oppaiden tavoitteena on lisätä tietoa haavoista, niiden oikeaoppisesta aseptisestä hoidosta sekä antaa työntekijöille varmuutta haavanhoidotilanteeseen. Oppaat auttavat työntekijöitä arvioimaan, missä tilanteessa ja millaisen haavan voi hoitaa itse ja milloin taas tulisi hakeutua ammattilaisen hoidettavaksi joko työterveyshuoltoon tai päivystykseen.

Aviatorilta työtaturmaisten haavojen ensiapuoppaat ovat tähän saakka puuttuneet. Ensiapuoppaat tulevatkin olemaan yksi osa yrityksen turvallisuuskulttuurin kehitystä kohti entistä vastuullisempaa ja turvallisempaa työpaikkaa (Aviator, työturvallisuuspäällikkö, henkilökohtainen tiedonanto 20.8.2021). Helppolukuinen ja selkeä yhden sivun ohje yhdessä laajemman kahdeksansivuisen ensiapuoppaan ja asianmukaisen ensiapupisteen lisäksi luovat osaltaan työntekijälle tunteen, että työnantaja välittää työntekijöistään ja heidän turvallisuudestaan.

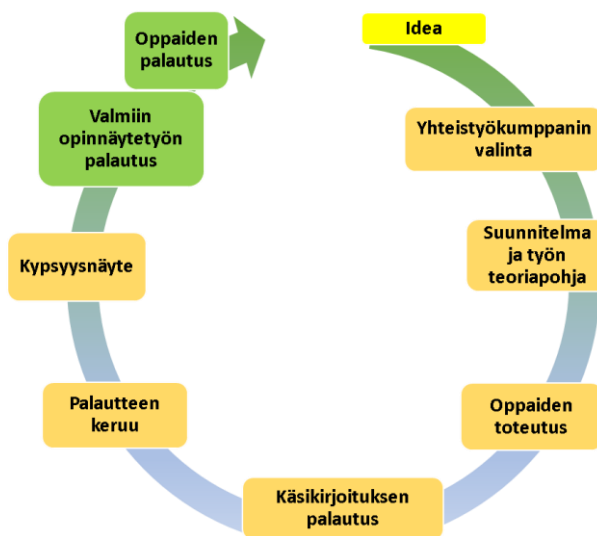
6 TAUSTA JA YHTEISTYÖKUMPPANI

Aviator on pääasiassa Pohjoismaissa toimiva, vuonna 2010 perustettu ilmailualan maahuolintakonserni. Yrityksellä on toimintaa yhteensä 28 lentoasemalla 13 maassa. Aviator tarjoaa lentoyhtiöille täyden palvelun maahuolintapalvelut matkustajapalveluista matkatavarankäsittelyyn ja jäänpoistosta rahtipalveluihin. Konsernin palveluksessa oli vuonna 2019 yhteensä noin 2000 työntekijää, liikevaihdon ollessa noin 150 miljoonaa euroa. Suomen tytäryhtiö Aviator Airport Services Finland Oy on perustettu vuonna 2014. Yhtiön toiminta on keskittynyt Helsinki-Vantaan lentoasemalle, jossa yrityksellä on noin 300 työntekijää. (Aviator, 2021.) Aviator tulee kuitenkin kasvamaan tulevaisuudessa voimakkaasti ilmailualan toipuessa pandemiasta, yrityksen voitettua keväällä 2020 tarjouskilpailun Helsinki-Vantaan ylivoimaisesti suurimman lentoyhtiön Finnairin maahuolintapalvelujen tuottamisesta, yhdessä toisen maahuolintapalvelujen tuottajan Airpron kanssa. Tämä Aviatorin kannalta historiallisen merkittävä sopimus tarkoittaa sitä, että yhtiö tulee olemaan suurin Helsinki-Vantaalla toimiva maahuolintayritys. Aviator rekrytoi ja kouluttaa lähivuosina satoja uusia työntekijöitä sekä tekee suuria investointeja laadukkaan toimintansa varmistamiseksi myös tulevaisuudessa. Yrityksen toiminnan ja samalla työntekijöiden määrän kasvaessa lähivuosina merkittävästi lentoliikenteen palautuessa koronapandemian aiheuttamasta kriisistä tarkoittaa sitä, että myös tapaturmataajuus tulee väistämättä nousemaan. (Lentoposti.fi, 2020.)

7 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS

7.1 Suunnittelu

Opinnäytetyöprosessi alkoi syksyllä 2019 lähestyttyäni Aviatorin työturvallisuus-päällikköä sähköpostitse aiheella. Aihe-ehdotuksen jälkeen jatkoimme keskustelua opinnäytetyön sisällöstä ja lopulta kävin hänen toimistollaan keskustelemassa oppaasta. Tiedustelin, millaisia asioita toimeksiantaja mieltää hyvän haavan ensiapuoppaan pitävän sisällään. Pääsimme asiasta nopeasti yhteisymmärrykseen ja opas sai idean tasolla ensimuotonsa. Toimeksiantajan pyynnöstä ohje tulisi olla kieleltään helppolukuista, A4-kokoinen, liikuteltavissa oleva ja seinään kiinnitettävissä. Ohjeen otsikointi ja fontti tulisi olla selkeä ja yksinkertaistettu, ja ohjeistus itsessään lyhyttä ja käskyttävää. Oppaan rakenteen ja värimaailman tulisivat olla ulkomuodoltaan visuaalisesti silmää miellyttävää ja mukailta Aviatorin sinistä värimaailmaa. Sisällöllisesti tekstin tulisi edetä johdonmukaisesti ja toimintaa ohjaavasti. Tavoitteena, että ohjeen sisältö olisi kaikkien työntekijöiden ymmärrettävissä. Ohjeen sisällön rakenteesta ja tekstin lyhykäisyydestä poiketen, kahdeksansivuinen opas saisi sisältää enemmän tietoa eri haavatyypeistä ja niiden hoidosta. Näin opas pohjustaisi ohjetta. Ohje on tarkoitettu avuksi haavan ensiaputilanteeseen ja sitä voi lukea myös työpisteellä tilanteen niin salliessa. Opas on tehty taukotiloihin luettavaksi.

Kuvio 1. Opinnäytetyön prosessikaavio.

Aihevalinnan ja -rajauksen jälkeen opinnäytetyöprosessi eteni tiedonhankintaan ja lähdemateriaaleihin tutustuminen alkoi. Alkuperäinen suunnitelmani oli käsitellä laajemmin työtapaturmia, mutta toimeksiantajan kanssa yhteisymmärryksessä rajasimme tapaturmat koskemaan vain haavoja. Rajaus tehtiin, koska muuten opinnäytetyö olisi ollut sisällöltään liian laaja. Haavoihin päädyttiin, koska haavojen oikeaoppinen ensiapu on niin kauan tärkeä ja ajankohtainen aihe, kun työpaikalla tapahtuu tai on mahdollista tapahtua haavatapaturmia. Toimeksiantajan toiveen mukaisesti oppaiden sisältämä tieto olisi mahdollisimman ajantasaista ja tuoretta, sen takia opinnäytetyössäni käytetään mahdollisimman tunnettuja ja uusia lähteitä liittyen haavoihin ja haavan ensiapuun.

Opinnäytetyön edetessä viestittely jatkui sähköpostitse syksyllä 2021, työturvallisuusselvitykseen liittyen. Työturvallisuuspäällikkö kertoi sähköpostitse Aviatorin työturvallisuuskulttuurista ja –raportoinnista. Sain sähköpostiini luettavaksi Aviatorin työturvallisuusselvitykset vuodelta 2016 eteenpäin. Työturvallisuusselvitykset kerättiin viideltä edeltävältä vuodelta, jotta vuosittainen haavojen lukumäärä olisi mahdollisimman realistinen ja vertailtavissa muihin vuosiin. Tapaturmien määrä oli vähäistä vuosina 2020 ja 2021, lentoliikenteen lamauttaneesta koronaviruksesta johtuen. Kyseisinä vuosina, suurin osa henkilökunnasta oli kokonaan tai osittain lomautettuna, lentoliikenteen ollessa vuonna 2020 jopa 84 % alhaisemmalla tasolla verrattuna vuoteen 2019 (Tilastokeskus, 2021). Tästä syystä vertailukelpoinen materiaali oli keskimääräistä tärkeämpää.

Oppaiden tarkoituksena on edistää Aviatorin työturvallisuutta lisäämällä henkilökunnan tietoa haavan oikeaoppisesta aseptisesta hoidosta ensiaputilanteessa. Palaute oppaista kerättiin lähettämällä sähköpostitse niiden ensiversiot kahdelle Aviatorin työntekijälle, yhdelle matkustajapalveluosastolla ja yhdelle ramp-osastolla työskentelevälle. Oppaat viimeisteltiin lopulliseen muotoonsa saadun palautteen perusteella. Opas, ohje ja palautelomake liitettiin opinnäytetyöraporttiin liitteiksi. Opinnäytetyöraportti palautettiin marraskuussa 2021. Oppaiden palautusajankohdaksi Aviatorille sovittiin joulukuu 2021.

7.2 Toteutus

Opinnäytetyö toteutettiin toiminnallisena, jonka tavoitteena on ohjeistaa, opastaa tai järjestää käytännön toimintaa. Toiminnallisen opinnäytetyön voi toteuttaa esimerkiksi oppaan, ohjeen, verkkosivun tai näyttelyn muodossa. Opinnäytetyö koostuu kahdesta eri kokonaisuudesta; käytännön toteutuksesta ja kirjallisesta raportoinnista. (Airaksinen & Vilkkä, 2004, s. 9.) Opinnäytetyö on työelämälähtöinen, jossa toiminnallinen osuus koostuu tuotoksesta eli produktista. Tässä opinnäytetyössä tuotteina ovat opas ja ohje työtapaturmaisten haavojen ensiapuun. Toiminnallisen opinnäytetyön lähtökohtana on konkreettinen tehtävä, johon etsitään ratkaisua opinnäytetyön avulla ja sen tilaajana on yleensä joko oma yritys, työpaikka tai ulkopuolinen toimeksiantaja. (Diakonia-ammattikorkeakoulu, 2020.) Toiminnallisessa opinnäytetyössä prosessi etenee jäsennellysti tarpeesta suunnittelun kautta toteutukseen ja lopulta arviointiin.

Opinnäytetyö on terveyttä edistävä opas. Terveyteen liittyvien aineistojen, oppaat mukaan lukien, lähtökohta on, että tekijällä tulisi olla käsitys terveyden edistämisestä ja sen arvopohjasta (Rouvinen-Wilenius, 2008, s. 3–6). Tekijän tulisi myös ymmärtää aineistoon käytettävien teorioiden soveltuvuus sekä aineiston tavoitteet. Terveysaineiston tärkein tavoite on yksinkertaisesti, että se vastaa sille tavoitellun kohderyhmän tarpeita. (Rouvinen-Wilenius, 2008, s. 3–6.) Voimavara-lähtöisyys on hyvin olennaista kaikessa terveyttä edistävässä aineistoissa. Voimavara-lähtöinen aineisto vastaa kysymykseen, miten tämä aineisto vahvistaa tai tukee ihmisen tai yhteisön omia voimavaroja. Terveysaineisto voi olla myös riskilähtöistä ja siinä tapauksessa aineisto on tarkennettu käsittelemään tiettyä oiretta, sairautta tai riskitekijää ja isommat kokonaisuudet jäävät selkeästi pienemmälle huomiolle. (Rouvinen-Wilenius, 2008, s. 3–6.)

Promotiivinen eli voimavara-lähtöinen lähestymistapa antaa mahdollisuuden yksilön löytää itse tilanteeseensa erilaisia ratkaisumalleja ja kannustaa yksilöä ymmärtämään mahdollisuutensa vaikuttaa omaan tilanteeseensa. Käytännössä se tarkoittaa, että luodaan ihmiselle mahdollisuuksia, jotta hän pystyy huolehtimaan omasta ja elinympäristönsä terveydestä ennen sairauksien tai muiden ongelmien

syntymistä. Promotiivinen lähestymistapa on hyvin soveltuva kaikkiin elämäntilanteisiin. Preventiivisessä eli riskilähtöisessä lähestymistavassa taasen ajattelu-
tapa ja toiminta on nimensä mukaisesti riskikeskeistä ja tämä näkökanta vahvistuu ihmisen ollessa vaarassa sairastua tai on jo sairastunut. (Rouvinen-Wilenius, 2008, s. 3–6.)

Erilaisia ohjeita ja oppaita on lukematon määrä. Hyvässä ohjeessa tulisi muistaa ainakin kolme asiaa: käskymuodon käyttäminen, tiedon on oltava helposti ymmärrettävässä muodossa ja tekijän on tiedettävä ohjattavan toiminnan olennaiset tiedot (Kotimaisten kielten keskus, i.a.). Hyvässä ohjeessa asiat ovat ilmaistu selkeästi, lukijalle helposti ymmärrettävällä tavalla. Ohjeessa on kerrottu olennaiset asiat oikeassa järjestyksessä ja siitä on osattu jättää pois kaikki tarpeeton tai epäolennainen tieto. Ohjeentekijän on tärkeää myös muistaa, mitä ja ketä varten ohjetta on tekemässä ja mistä näkökulmasta. (Kankaanpää & Piehl, 2011, s. 295.)

On tyypillistä, että ohjeen tekijä pitää joitain asioita tai työvaiheita ohjeessa itsensänselvyytenä, eikä avaa esimerkiksi ammattisanastoa tarpeeksi. Tärkeää on muistaa, että ohjetta luultavasti lukee ja sitä tulee tarvitsemaan myös asiaan täysin perehtymättömiä henkilöitä. Selkeä rakenne väliotsikkoineen ja kuvineen, helpottaa ohjeen lukemista ja hahmottamista mitä missäkin järjestyksessä on tarkoitus tehdä. Ohjeessa olennaista on myös ilmaista selkeästi pakolliset sekä myös vapaaehtoiset tai ehdolliset toimet. (Kotimaisten kielten keskus, i.a.)

Tämän opinnäytetyön produktit ovat suunniteltu vastaamaan Aviatorin henkilökunnan tarpeita ja toimimaan lentoaseman työympäristössä. Ohjeen A4-koko ja ohjeiden sijoittelu ovat toimeksiantajan toiveiden mukaisia. Kompaktin A4-koon vuoksi, tilaa oli rajallisesti käytettävissä. Ohjeen suurimman haasteet liittyivät tilanpuutteeseen. Olennaista oli mahdollistaa kaikki oleellinen tieto vain yhdelle sivulle. Ohje laadittiin herättämään Aviatorin työntekijöiden mielenkiinto ja samalla sen vaatimuksena oli erottua muiden yritysten ohjeistuksista lentoaseman vilkkaassa työympäristössä. Siitä syystä ohje mukailee värimaailmaltaan yrityksen sinisävyistä värimaailmaa. Yrityksen logo on sisällytetty oppaiden ylänurkkaan,

jotta ne erottuvat niin taukotilassa kuin matkatavara-aulassa muiden huolintayritysten ohjeistuksista.

Toteutus on noudattanut kaavaa, jossa opinnäytetyön aihe on syntynyt Aviatorin tarpeesta saada haavan ensiapuopas lisäämään yrityksen työturvallisuutta. Tarve on johtanut idean kehittämiseen sekä oppaiden sisällön ja ulkomuodon suunnitteluun yhdessä toimeksiantajan kanssa. Ohje saa lopullisen muotonsa, kun toimeksiantaja laminoi ohjeen. Ohje laminoidaan, jotta se olisi mahdollisimman kestävä ja helposti kiinnitettävissä. Ohjeen kompakti A4-koko mahdollistaa ohjeen näkyvän asettelun työntekijöiden työpisteille ja taukoihiin ympäri lentoasemaa. Ohjetta tarvitaan useampi kappale ja sen takia opas toimitetaan toimeksiantajalle sähköisesti PDF-muodossa.

Ohjeen ollessa suppea vain yhden sivun mittainen, pohjustaa sitä haavan ensiapuopas, joka sijoitetaan ensisijaisesti henkilökunnan taukoihiin. A5-kokoinen vihkomuotoinen opas on laajuudeltaan kahdeksansivuinen, sisältäen lähdeuutteen. Oppaan lopullinen palautusmuoto on Wordin kirjamuotoasetuksella tehty PDF. Teksti on pyritty pitämään mahdollisimman lyhyenä ja selkeänä. Toimeksiantajan toimesta, opas taitellaan tulostuksen jälkeen puoliksi lopulliseen vihkomuotoonsa. Opas sisältää kansilehden, johdannon, sisältökappaleet ja lähteet. Sisältökappaleista löytyvät eri haavatyypit ja niiden yksilölliset ensiaputoimet. Haavojen tunnistamista varten, on jokaiseen haavatyyppeihin lisätty kuva, jotta erottelu eri haavojen välillä on selkeää. Lisäksi opas kertoo ohjeen tavoin, kuinka haava hoidetaan aseptisesti oikein. Tarkoituksena on, että henkilökunta tutustuu ensin oppaaseen ja sen sisältämään tietoon ja ohjeisiin, jonka jälkeen työpisteiltä löytyvä A4-kokoinen haavan ensiapuohje tukee ja muistuttaa Aviatorin työntekijöitä jo oppaasta opitusta tiedosta. Oppaista pyydettiin suunnitelmasta poiketen kahden Aviatorin matkatavara-aulan työntekijän mielipide sähköpostitse lomakemääräyksen kautta. Mukaan liitettiin oppaat sekä haastattelurunko.

7.3 Palaute

Oppaat lähetettiin sähköpostitse syyskuussa 2021 arvioitavaksi kahdelle Aviatorin matkatavara-aulan työntekijälle palautteenantoa varten. Ohjeista haluttiin mahdollisimman toimivat ja siitä syystä viimeiset muokkaukset oppaisiin tehtiin työntekijöiltä saadun palautteen perusteella. Palautevastaukset käsiteltiin anonyymisti. Palautelomakkeessa haluttiin tietää, ovatko oppaat ulkomuodoltaan selkeät, eteneekö sisältö johdonmukaisesti, onko teksti kirjoitettu tarpeeksi ymmärrettävästi ja helppolukuisesti, sisältävätkö oppaat tarpeeksi tietoa, kuinka toimia haavan ensiaputilanteessa, hyötyykö henkilökunta oppaista ja erottuvatko oppaat ulkomuodoltaan muiden yritysten oppaista eli ovatko tunnistettavissa Aviatorin oppaiksi. Palautelomake on liitetty opinnäytetyöraportin liitteeksi.

Yleisesti palaute oli positiivista ja ohjeita kuvailtiin selkeiksi, kattaviksi ja helppolukuisiksi. Ohjeet etenivät selkeästi määrittelyn kautta ja antavat kattavan kuvan millaisia haavoja työntekijä saattaa kohdata työskennellessään lentoasemalla. Viimeisen osion itsehoito-ohjeet puhdistatyyrehdytä-sido saivat kehuja yksinkertaisuudestaan luomalla hyvän muistisäännön (PTS), jonka avulla työntekijä pysyy pärjäämään itsenäisesti tapaturmatilanteessa. Ohjeen pääkysymystä kuvailtiin sijoitetuksi toimivasti keskelle ohjetta herättämään huomiota ja lisäksi ohjeen eriväriset nuolet ohjaavat toimintaa selkeästi oikeaan suuntaan ensiaputilanteessa. Värimaailmaltaan opas vastaa Aviatorin värimaailmaa. Vastaajien mukaan, oppaan ja ohjeen voisi sisällyttää uuden työntekijän perehdytykseen pienenä osiona ja ottaa muutoin yleisesti käyttöön muun henkilökunnan keskuudessa.

Korjausehdotuksia oppaisiin tuli muutamia. Ehdotukset olivat hyviä ja toteuttamiskelpoisia. Vastaaja 2. vastasi vierastavansa oppaan sinistä taustaväriä. Tästä inspiroituneena kokeilin eri vaihtoehtoja ja päätin muuttaa lopulliseen versioon valkoisen taustavärin mustalla tekstillä. Vastaaja 1. toivoi oppaan ensimmäiseen kysymykseen ”Mikä on työtapaturmainen haava?” selkeää suoraa vastausta heti kappaleen alussa, sivulauseessa ilmenevän vastauksen tilalle. Lisäksi hän toivoi yhteneväisyyttä tarvikkeiden nimeämiseen; oppaassa käytetty sanaa sidostaitos

ja ohjeessa puhuttu sidetaitoksesta. Korjausehdotukset olivat kaikki aiheellisia ja oppaat viimeisteltiin korjausehdotukset huomioiden.

8 POHDINTA

8.1 Pohdinta

Opinnäytetyöprosessini alkoi syksyllä 2019. Idea aiheeseen syntyi pohtiessani, kuinka pystyn kehittämään työpaikkani työturvallisuutta opiskelemani terveysalan tutkinnon kautta. Esittelin idean haavanhoito-oppaasta Aviatorin työturvallisuuspäällikölle, joka oli avoin ottamaan opinnäytetyöni vastaan. Teimme aiherajauksen yhdessä ja päädyimme keskittymään työtaturmaisten haavojen ensiapuun, koska siihen liittyvää opasta Aviatorilla ei vielä ole. Työturvallisuuspäällikön kanssa keskustelimme, millaiseksi hän mieltää hyvän ensiapuoppaan ja minkä tyylinen opas sopisi parhaiten Aviatorin henkilökunnan toimintaympäristöön. Hänen mukaansa, oppaasta hyödytään eniten silloin, kun se on suppea ja kaikkien vuorossa olevien henkilöiden saatavilla. Työturvallisuuspäällikön mukaan, oppaasta tulisi käydä ilmi toimintaohjeet haavan ensiaputilanteessa, ohje tulisi olla laminoitavissa, seinään kiinnitettävissä, helppolukuinen ja kaikkien ymmärrettävissä, taustasta riippuen.

Haavat ja niiden hoito ovat aihealueena laaja. Tapaturmatilanteen ollessa työpaikalla, rajasimme haavat koskemaan työtaturmaisia haavoja, jotka ovat aina akuutteja haavoja. Ammatillisesta näkökulmasta aihealueen olisi voinut rajata monella muullakin tavalla, aihealue kuitenkin kehittyi ajan kanssa ja sai uusia tarkastelunäkökulmia opinnäytetyön edetessä. Opinnäytetyöstä ulos rajatuista aihealueista saa jatkossa hyviä jatkokehittämisasihteita tai uusia opinnäytetyöaihteita. Lähdemateriaalia löytyi paljon, vaikeus oli enemmänkin materiaalin kelpuuttamisessa ja suodattamisessa siten, että lähdeaineisto olisi mahdollisimman laadukasta ja ajantasaista, toimeksiantajan toiveita noudattaen. Aiheen ja materiaalin rajaaminen oli välttämätöntä, jotta oppaista ei tulisi liian laajoja. Aihealueen supistuessa, oppaiden tuli kuitenkin vastata yhteistyökumppanin vaatimuksia ja toiveita, jotta ne tulisivat valmistuessaan lentoasemalle Aviatorin henkilökunnan käyttöön.

Sain toimeksiantajaltani vapaat kädet oppaiden toteutukseen. Haavan ensiapuoppaat muotoituivat palautteen pohjalta sisällöltään ja ulkomuodoltaan hie- man erilaisiksi kuin alkuperäisesti ajattelin niiden muotoutuvan. Lopputulokseen olen enemmän kuin tyytyväinen. Tavoitteenani opinnäytetyölle oli, että oppaat tulisivat Aviatorin henkilökunnan käyttöön ja edistäisivät sitä kautta työturvalli- suutta ja työntekijöiden terveyttä sekä vähentävät haavoista johtuvia sairauspois- saoloja. Saadun palautteen perusteella, oppaat koettiin selkeiksi ja helposti ym- märrettäviksi. Vastaaja 1. ehdotuksen mukaisesti, oppaat voisi esimerkiksi liittää osaksi uusien työntekijöiden perehdytystä. Palautteen perusteella oppaat täytti- vät ne kriteerit, jotka niille oli asetettu. Kokonaisuudessaan opinnäytetyöprosessi on ollut pitkä, haastava ja opettavainen. Haasteita tuottivat kirjoitusajan löytämi- nen, oppaiden muotoilu, kuvien liittäminen ja työn viimeistely. Seminaarien pa- lautusaikataulut motivoivat ponnistamaan askeleen eteenpäin aina ideasta suun- nitteluvaiheeseen ja siitä kirjoitusvaiheeseen ja lopulta valmiin opinnäytetyön pa- lautukseen.

8.2 Ammatillinen kehittyminen

Oma ymmärrykseni akuuteista haavoista ja niiden ensiavusta on kasvanut mer- kittävästi opinnäytetyöprosessin myötä. Koen, että minulla on vahva valmius to- teuttaa ja neuvoa maallikoita akuuttien haavojen ensiaputoimenpiteissä. Olen peilannut omaa kehittymistäni aikaan ennen opinnäytetyöprosessin aloittamista. Ammatillista kehittymistä olen havainnut itsessäni myös sujuvan asiatekstin kir- joittamisessa sekä kokemalla kieliopillisia oivalluksia. Yksin opinnäytetyötä teh- dessäni, olen kokenut haasteeksi sokaistumisen omalle tekstile ja sen kielellisille virheille. Opinnäytetyöprosessin seminaarit ovat kehittäneet kykyäni antaa raken- tavaa ja palautteen saajaa hyödyttävää palautetta. Kykyni vastaanottaa ja käsi- tellä saamaani palautetta opinnäytetyöstäni ovat kasvaneet prosessin aikana. Olen arvioinut saamani palautteet rationaalisesti ja poiminut niistä opinnäytetyö- täni eniten palvelevat kehitysehdotukset. Lisäksi olen kehittynyt oppaiden ja oh- jeistuksien laatimisessa. Koen ammatillisen kehittymisen ja opitut taidot merkityk- sellisiksi, koska uskon tarvitsevani niitä myöhemmin työelämässä.

8.3 Luotettavuus ja eettisyys

Opinnäytetyön lähdemateriaalina on käytetty vain ammatillisesti luotettavina pidettyjä lähteitä sekä tieteellisiä artikkeleita. Käytettyjä terveystieteen lähteitä, esimerkiksi Haavataloa ja Duodecimia, käyttävät myös terveydenhuollon ammattilaiset. Myös opinnäytetyön toimeksiantajan toive oli, että ensiapuoppaisiin tulevat haavanhoito-ohjeet sisältävät mahdollisimman ajantasaista tietoa. Lähdemateriaalin etsimisessä ei ole pyritty aineistoon, joka miellyttäisi eniten, vaan lähteitä valitessa on oltu kriittisiä ja työhön on valittu vain ajantasaista tietoa. Tietoa on haettu monipuolisesti ja sitä on suodatettu alkuperäisiä lähteitä kunnioittaen.

8.4 Jatkokehittämissideat

Tapaturmariskien vuoksi Aviatorille voisi tehdä tulevaisuudessa muitakin työturvallisuuteen liittyviä ohjeistuksia ja oppaita opinnäytetyömuodossa. Oppailla on yrityksen työturvallisuuskulttuuria kehittävä vaikutus ja niitä olisi hyvä olla työntekijöiden saatavilla enemmänkin. Työntekijöille sattuu muitakin tapaturmia kuin haavoja, joten haavojen ensiapuoppaat olisivat yhtenä pienenä osiona yrityksen työturvallisuus- ja tapaturmaohjeistuksia. Ensiapuoppaiden ympärille voisi tulevaisuudessa kehittää laajan työturvallisuuskansion, johon oppaat sisällytettäisiin omina pieninä osioinaan. Seuraavat kehittämispohjaiset oppaat voisivat sisällöltään liittyä esimerkiksi työergonomiaan. Työergonomiasta olisi mahdollista toteuttaa kaksi eri versiota; toinen keskittyisi toimistotyön ergonomiaan ja toinen ramp-osaston fyysisen työn ergonomiaan.

Tästä opinnäytetyöraportista voisi tehdä jatkotutkimuksena kyselytutkimuksen Aviatorin työntekijöille noin vuoden kuluttua. Jatkotutkimuksessa selvitettäisiin, onko oppaista ollut hyötyä ja onko oppaiden tarjoamaa tietoa sovellettu käytännössä. Maahuolintatyöhön erikoistunutta haavan ensiapuohjetta ja -opasta voisi hyödyntää yleisemminkin laajentamalla niiden käyttö myös muihin Helsinki-Vantaalla toimiviin maahuolintayrityksiin. Samalla oppaita olisi mahdollista ottaa käyttöön myös Suomen muiden lentoasemien maahuolintayrityksissä. Tapaturmaoppaita pystyisi hyödyntämään myös jalkauttamalla ne Finavian käyttöön, jolloin

ne olisivat osa lentoasemien yhteistä eri toimijoiden välistä työturvallisuuskulttuuria.

LÄHTEET

- Airaksinen, T., & Vilkka, H. (2004). *Toiminnallinen opinnäytetyö*. (2. p.). Tammi.
- Aviator. (2021). *Company profile*. Saatavilla 15.8.2021
<https://www.aviator.eu/en/about-us/company-profile>
- Böheim, R., & Leoni, T. (2014). Firm's sickness costs and workers' sickness absences. *National Bureau of Economic Research*.
https://www.nber.org/system/files/working_papers/w20305/w20305.pdf
- Brölmann, F.E., Munte, K., Nelson, E.A., Ubbink, D.T., van der Horst, C.M.A.M., Vermeulen, H. (2012). Evidence-based decisions for local and systemic wound care. *British Journal of Surgery*, 99(9), 1172–1183.
<https://doi.org/10.1002/bjs.8810>
- Cañedo-Ayala, M., & Cañedo-Dorantes, L. (2.6.2019). Skin Acute Wound Healing: A Comprehensive Review. *Hindawi*.
<https://doi.org/10.1155/2019/3706315>
- Castrén, M., Korte, H., & Myllyrinne, K. (16.10.2017). *Ensiapuopas. Haavat ja verenvuodot*. Saatavilla 15.8.2021 <https://www.terveyskirjasto.fi/spr00007/haavat-ja-verenvuodot?q=ensiapuopas>
- Diakonia-ammattikorkeakoulu. (23.9.2021). *Opinnäytetyön erilaiset toteuttamistavat: Kehittämispainotteinen opinnäytetyö*. Saatavilla 23.9.2021
<https://libguides.diak.fi/c.php?g=670543&p=4760648>
- Engrav, L., Klein, M., Sullivan, S. (2007). Acute Wound Care, *ACS Surgery: Principles and Practice*, 10–21. <https://www.massplasticsurgeons.com/assets/pdf/port/acs0107.pdf>
- Ilmailualan Unioni. (i.a.). *Jäsenet, työt ja työnantajat*. Saatavilla 15.8.2021
<https://www.iau.fi/iau/jasenet-tyot-ja-tyonantajat/>
- International Labour Organization. (2012). *Estimating the Economic Costs of Occupational Injuries and Illnesses in Developing Countries: Essential Information for Decision-Makers*.
https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_protect/---protrav/--safework/documents/publication/wcms_207690.pdf

- Juutilainen, V. (2011). Lääketieteellinen aikakauskirja Duodecim. *Likaisen haavan hoito*. Saatavilla 15.8.2021 <https://www.duodecim-lehti.fi/duo99639>
- Kankaanpää, S., & Piehl, A. (2011). *Tekstintekijän käsikirja: opas työssä kirjoittaville*. Yrityskirjat.
- Kaseva, E., & Rissanen, M. (2014). *Menetetyn työpanoksen kustannus*. Sosiaali- ja terveysministeriön työsuojeluosasto. Saatavilla 23.10.2021 <https://stm.fi/documents/1271139/1332445/Menetytyn+ty%C3%B6panoksen+kustannus+2+%282%29+%282%29.pdf/63af9909-0232-474d-bf2e-aa4c50936c33>
- Kotimaisten kielten keskus. (i.a.). *Ohjeita ohjeiden tekijöille*. Saatavilla 22.8.2021 https://www.kotus.fi/ohjeet/hyvan_virkakielen_ohjeita/ohjeita_ohjeiden_tekijoille
- Krank, A. (6.9.2016). *Turvallisuusyhteistyötä Suomen suurimmalla yhteisellä työpaikalla*. Telma-lehti. Saatavilla 21.8.2021 <https://telma-lehti.fi/turvallisuusyhteistyota-suomen-suurimmalla-yhteisella-tyopaikalla>
- Koponen, M. (i.a.). *Asfaltti-ihottuma*. Yliopistonverkkoapteekki.fi. Saatavilla 21.8.2021 <https://www.yliopistonverkkoapteekki.fi/Asfaltti-ihottuma>
- L 738/2002. Työturvallisuuslaki 23.8.2002/738. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2002/20020738>
- Lentoposti.fi. (27.10.2020). *Airpro ja Aviator Finnairin maapalvelukumppaneiksi Helsinki-Vantaalla - Swissport-sopimus päättyy*. Saatavilla 26.8.2021 https://www.lentoposti.fi/uutiset/airpro_ja_aviator_finnairin_maapalvelukumppaneiksi_helsinki_vantaalla_swissport_sopimus_p_ttyy
- Rouvinen-Wilenius, P. (2008). *Tavoitteena hyvä ja hyödyllinen terveysaineisto: kriteeristö aineiston tuotannon ja arvioinnin tueksi*. Terveyden edistämisen keskus. https://www.researchgate.net/publication/232569631_Tavoitteena_hyva_ja_hyodyllinen_terveysaineisto
- Schugk, J. (28.9.2016). *Jan Schugk bloggaa: Sairauspoissaolot vähentyneet – mikä on diagnoosi?* <https://ek.fi/ajankohtaista/blogit/jan-schugk-bloggaa-sairauspoissaolot-vahentyneet-mika-on-diagnoosi/>

- Saarelma, O. (16.3.2021a). Lääkärikirja Duodecim. *Haava*. Saatavilla 15.8.2021
<https://www.terveyskirjasto.fi/dlk00215/haava?q=haava>
- Saarelma, O. (8.5.2021b). Lääkärikirja Duodecim. *Puremahaavat*. Saatavilla
15.8.2021 <https://www.terveyskirjasto.fi/dlk00321>
- Swissport Finland Oy. (2021a). *Lentokonekuormaus*. Saatavilla 22.8.2021
<https://swissport.fi/lentokonekuormaus/>
- Swissport Finland Oy. (2021b). *Matkustajapalvelut*. Saatavilla 22.8.2021
<https://swissport.fi/matkustajapalvelut/>
- Tapaturmavakuutuskeskus. (2021). *Mikä on työtapaturma?* Saatavilla
11.9.2021 <https://www.tvk.fi/korvaaminen/tyotapaturma/>
- Terveyskylä. (24.5.2021a). *Akuutin haavan aukeaminen*. Saatavilla 21.8.2021
<https://www.terveyskyla.fi/haavatalo/tietoa-haavoista/akuutit-haavat/akuutin-haavan-paranemista-hidastavat-syyt/akuutin-haavan-aukeaminen>
- Terveyskylä. (24.5.2021b). *Akuutin haavan puhdistus*. Saatavilla 15.8.2021
<https://www.terveyskyla.fi/haavatalo/tietoa-haavoista/akuutit-haavat/akuutin-haavan-puhdistus>
- Terveyskylä. (24.5.2021c). *Haavanhoidon tärkeys*. Saatavilla 21.8.2021
<https://www.terveyskyla.fi/haavatalo/tietoa-haavoista/johdanto-haavoihin/haavanhoidon-t%C3%A4rkeys>
- Terveyskylä. (24.5.2021d). *Haavan paranemisvaiheet*. Saatavilla 15.8.2021
<https://www.terveyskyla.fi/haavatalo/tietoa-haavoista/johdanto-haavoihin/miten-haava-paranee/haavan-paranemisvaiheet>
- Terveyskylä. (24.5.2021e). *Mikä on haava?* Saatavilla 15.8.2021
<https://www.terveyskyla.fi/haavatalo/tietoa-haavoista/johdanto-haavoihin/mik%C3%A4-on-haava>
- Terveyskylä. (28.4.2021f). *Palkeenkielihaava*. Saatavilla 25.8.2021
<https://www.terveyskyla.fi/haavatalo/tietoa-haavoista/akuutit-haavat/akuuttien-haavojen-tyypin-mukainen-hoito/palkeenkielihaava>
- Terveyskylä. (24.5.2021g). *Ulkoisen vamman aiheuttama haava*. Saatavilla
21.8.2021 <https://www.terveyskyla.fi/haavatalo/tietoa-haavoista/akuutit-haavat/akuutit-haavatyypit-ja-niiden-synty/ulkoisen-vamman-aiheuttama-haava>

Työterveyslaitos. (i.a.). *Työturvallisuus*. Saatavilla 6.9.2021

<https://www.ttl.fi/tyoymparisto/tyoturvallisuus/>

Työsuojeluhallinnon verkkopalvelu. (3.8.2021). *Työpaikkaselvitys*. Saatavilla

26.8.2021 [https://www.tyosuojelu.fi/tyoterveys-ja-tapaturmat/tyoter-](https://www.tyosuojelu.fi/tyoterveys-ja-tapaturmat/tyoterveyshuolto/tyopaikkaselvitys)

[veyshuolto/tyopaikkaselvitys](https://www.tyosuojelu.fi/tyoterveys-ja-tapaturmat/tyoterveyshuolto/tyopaikkaselvitys)

Työturvallisuuskeskus. (i.a.-a). *Turvallinen ja terveellinen työympäristö*. Saata-

villa 6.9.2021 [https://ttk.fi/tyoturvallisuus_ja_tyosuojelu/tyoturvalli-](https://ttk.fi/tyoturvallisuus_ja_tyosuojelu/tyoturvallisuuden_perusteet/tyoymparisto#39a38ec6)

[suuden_perusteet/tyoymparisto#39a38ec6](https://ttk.fi/tyoturvallisuus_ja_tyosuojelu/tyoturvallisuuden_perusteet/tyoymparisto#39a38ec6)

Työturvallisuuskeskus. (i.a.-b). *Työsuojelu on yhteistoimintaa*. Saatavilla

6.9.2021 [https://ttk.fi/tyoturvallisuus_ja_tyosuojelu/tyosuojelu ty-](https://ttk.fi/tyoturvallisuus_ja_tyosuojelu/tyosuojelu_tyopaikalla#39a38ec6)

[opaikalla#39a38ec6](https://ttk.fi/tyoturvallisuus_ja_tyosuojelu/tyosuojelu_tyopaikalla#39a38ec6)

Työturvallisuuskeskus. (i.a.-c). *Työturvallisuuden johtaminen*. Saatavilla

6.9.2021 [https://ttk.fi/tyoturvallisuus_ja_tyosuojelu/tyoturvallisuu-](https://ttk.fi/tyoturvallisuus_ja_tyosuojelu/tyoturvallisuuden_perusteet/tyoturvallisuuden_johtaminen#39a38ec6)

[den_perusteet/tyoturvallisuuden_johtaminen#39a38ec6](https://ttk.fi/tyoturvallisuus_ja_tyosuojelu/tyoturvallisuuden_perusteet/tyoturvallisuuden_johtaminen#39a38ec6)